

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Пенка Шапкова

относно дисертационен труд на тема : Дигитални образователни ресурси и технологии за преодоляване на езиковите и математическите когнитивни нарушения при деца със специални образователни потребности (умствена изостаналост)

за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност “Специална педагогика“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика.

Докторант: Димитриос Евангелос Танис

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Евгениева

Представеният за рецензиране дисертационен труд е изготвен в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Димитриос Евангелос Танис е представил всички необходими документи, изисквани за процедурата за защитата на дисертацията.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Димитриос Танис придобива бакалавърска диплома по специалност-"Инженер по информатика и комуникации" във висше технологично учебно заведение в гр. Серес-Гърция. Магистър е по начална и предучилищна педагогика и магистър по специално образование и професионално обучение. Прави впечатление, че докторантът има компетенции и професионален опит основно в ИТ сектора в Гърция. Работи на ключови позиции като компютърен специалист към различни образователни институции.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Представената разработка е с обем от 167 стр. Структурирана е с увод, четири части, изводи и препоръки, приноси, заключение и библиографска справка, съдържаща 142 литературни източника на кирилица и латиница.

3. Оценка на съдържанието на дисертационния труд

Актуалност на проблема: Дисертационният труд фокусира върху актуална и дискуссионна тема в контекста на специалната педагогиката.

Теоретичният анализ на проблема е конструиран въз основа интерпретацията на различни литературни източници и е представен в първата част на разработката. Тук докторантът прави задълбочен анализ на понятието „дигитална компетентност“, като представя различни гледни точки. Анализирани са характеристиките на цифровото обучение. Докторантът очертава някои тенденции, които характеризират формирането на цифрово общество, като дигитална икономика и нови изисквания към служителите; нови цифрови информационни технологии, които оформят и насърчават цифровата среда и дигитално поколение, т.е. ново поколение учащи със специфични социално-психологически черти.

В тази част на дисертационния труд са разгледана връзката между дигиталната компетентност и уменията за социалната реализация. Специално внимание е отделено на формирането на умения в електронна среда.

Тук авторът на дисертационния труд анализира понятието „умствена изостаналост“ и фокусира върху особеностите на когнитивното, езиковото развитие, умения и социализацията при лицата с нарушение на интелектуалното развитие. Специално внимание е отделено на дигиталните технологии и подходи за стимулиране на ученето при децата със специални образователни потребности, които автора анализира като образователни предизвикателства в контекста на приобщаващото образование. Структурно отношение, дисертацията не следва логическата връзка от общото към частното, като съдържанието на главите съответстват на формулираните в уводната част задачи.

Втора част от дисертационния труд, която съдържа информация на изследването.

Тук са описани целта, обекта, задачите и хипотезата на изследването. Етапите на изследването са представени последователно като отделни задачи.

Става ясно, че в изследването се включват 129 лица (педагогически специалисти), подбрани на случаен принцип.

3. Оценка на резултати от проведените изследвания и анализи

Резултатите от емпиричното проучване по отделните параметри, предполага се на въпросник, са онагледени чрез таблици и диаграми . Докторантът прави количествен анализ на данните от изследването, представени чрез цветни диаграми и таблици.

4. Значимост на резултатите и оценка на приносите

В края на дисертационния труд докторантът прави изводи и представя приносните моменти на научно-изследвателската си работа.

5. Оценка на автореферата и публикациите , свързани с дисертацията

Авторефератът е с обем от 81 стр. Представените от докторантката публикации са четири, звучат по-общо като проблематика, като липсва фокус върху аспектите на обучението по език и математика при деца с интелектуален дефицит.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въз основа на внимателния прочит и детайлно запознаване с отделните части на дисертационния труд формулирах следните **критични бележки, препоръки и въпроси:**

1. Ще отбележа ,че още в заглавието на дисертационния труд се забелязват сериозни понятийни неточности. Никъде в специализираната научна литература не се споменават, описват или дискутират понятията „ езикови когнитивни нарушения“ или „ математически когнитивни нарушения“. Вероятно комбинацията от думи е резултат от неразбиране на научни понятия от страна на докторанта или неточен превод;
2. Дисертационният труд се нуждае от сериозно прецизиране в структурно и съдържателно отношение. Не са спазени коректно изискванията за традиционна структурата на подобен род разработки. Представените отделни части следва да се оформят като глави;
3. Уводът следва да се прецизира, като е необходимо по- ясно и точно да бъдат формулирани научния проблем, както и предмета, целите и задачите на изследването . В допълнение докторанта би могла да очертае рамката на научното изследване, изчерпателно да аргументира концепцията на изследването, както и авторска позиция за значимостта на изследователския проблем в контекста на специалната педагогика за деца с нарушения на интелектуалното развитие. Тук не са достатъчно ясно аргументирани мотивите на докторантката за избор на тема, които обикновено са своеобразна заявка за научни приноси или новости в науката;

4. В първа част на дисертационния труд докторантът би могъл да акцентира върху съвременните схващания за същността на понятието „интелектуален дефицит“, представени в МКБ-11., в сила от 2021г. Също така още в началото на разработката е от значение да се подчертае кое понятие ще използва авторът в контекста на цялата разработка. В тази връзка препоръчвам използването на по-съвременни понятия. Тук акцентът следва да е върху особеностите на когнитивното функциониране при децата с нарушение на интелектуалното развитие и да се отдели повече внимание на анализа на тези особености за влиянието им в процеса на обучение

Считам, че включените тук анализи на особеностите на социалната адаптация при възрастни хора с интелектуална недостатъчност, както и цитирането на нормативни документи, свързани с приобщаващото образование не са във връзка с темата на дисертационния труд и създават впечатление, че са по-скоро „пълнеж“, а не съдържателен анализ. Тук по-скоро трябва да се представи по-задълбочен последователен анализ на особеностите на когнитивното функциониране при децата с интелектуална недостатъчност и свързаните с това особености на ученето, тъй като именно тези проблеми са маркирани или очертани в темата на дисертацията. Авторът отделя повече внимание при анализа на глобални политики в областта на дигиталното образование, но пропуска съществени аспекти, свързани с особеностите на невропсихичното развитие на децата с интелектуална недостатъчност. Създава се усещането, че включването на тази група деца със СОП като обект на внимание от страна на автора в това изследователско проучване е някак формално, повърхностно или като фон.

Също така липсва смислов преход (например важни изводи) между първа и втора част, така че да се разбере къде свършват разсъжденията на докторанта в първа част и откъде започва втора част;

5. Относно втора част на дисертационния труд, считам че съдържа излишен текст, композиран подобно на „словесна салата“, който не кореспондира с темата на дисертационния труд. Изследователската цел, която практически следва да повтори наименованието на дисертационното изследване не е ясно представена, аргументирана и не кореспондира с темата на дисертационния труд. Тук липсва коректна информация относно предмета и организация на изследването, а именно къде е проведено. Хипотезата е некоректно формулирана и съдържа

понятийни неточности, като „математическо развитие на ученици с умствена изостаналост“. Не се открива детайлно описание на методологията методите на проучването (същност и специфика на методите, типа анкета, брой въпроси и др). Липсва коректно описание на изследователски инструментариум и не става ясно, доколко е авторски? Липсват статистически методи за проверка на хипотезата;

6. Данните от проучването са представени количествено, чрез таблици и цветни диаграми, но липсва яснота относно приложението на статистически методи за обработка на данните, което е от съществено значение за извеждането на убедителни научни приноси в дисертационния труд. Докторантът фокусира вниманието си върху анализиране на данните на демографските характеристики на участниците в проучването и пропуска да направи задълбочен количествен и качествен анализ, относно отговорите на педагогически специалисти на заложените въпроси в анкетата.
7. Тъй като обсъждането на резултатите е същността на дисертационния труд, която е свързана с анализ на собствените резултати в контекста на литературните данни, би било добре да се обърне повече внимание на статистическия анализ, чрез който се изключват или потвърждава заложените хипотези. Дискусията следва да обобщи това, което е постигнато до момента, какво е новото, което да се сравни с вече известното в научната литература;
8. Броят на изводите обичайно е равен на броя на постигнатите задачи и затова би било добре да се конкретизират допълнително. Липсват категорични изводи относно ползата от прилагането на образователен софтуер за познавателното развитие на децата с интелектуален дефицит;
9. Би било добре научните приноси да са по-ясно описани. Възниква въпросът, ако изследвателската идея на автора се базира на вече проведени проучвания в областта на прилагането на дигитални технологии и ресурси в образованието, какво е новото в научното поле на специалната педагогика и по-конкретно в педагогиката на деца с нарушение на интелектуалното развитие;
10. Авторефератът се нуждае от прецизиране в структурно и съдържателно отношение!

Въпроси:

1. Убеден ли е докторантът, че дигиталните технологии ще изместят ролята на учителя в класната стая и най-вече при работа с деца със СОП, в частност деца с интелектуален дефицит?
2. Считате ли, че прилагането на анкета само при 129 педагогически специалисти, като изследователски инструментариум, е основание да конструирате универсален образователен софтуер, без да отчитате индивидуални когнитивни различия при децата с атипично развитие?

7. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от работата на докторанта!

Заклучение:

Като цяло докторантът демонстрира компетенции в областта на ИКТ, застъпва тези, дори революционни идеи, очертаващи бъдещи тенденции в областта на цифровото образование. Не бих оспорила точно тези професионални компетенции на докторанта и уменията му за анализ на проблеми в полето на дигиталните технологии, но за съжаление считам, че в конкретния случай Димитриос Танис не успява да реализира качествено и пълноценно амбициозна си цел за научно-изследователска работа, ориентирана към определена група деца със СОП. През цялото време като читател имах възможност да се потопя в морето от идеи за иновативно образование, но усещането ми беше, че липсва познание относно специфичните аспекти на ученето при децата с интелектуален дефицит, както и умения от страна на докторанта за научно- изследователска работа. Липсва ми усещането за автентичност и оригиналност на дисертационния труд.

Предвид направените критични бележки и препоръки, давам своята отрицателна оценка по отношение на качеството на дисертационната разработка и не подкрепям присъждането на образователна и научна степен „доктор“ по 1.2. Педагогика (Специална педагогика) на Димитриос Танис.

Дата: 31.08..2024г.

Изготвил становището:

/доц д-р П. Шапкива/

